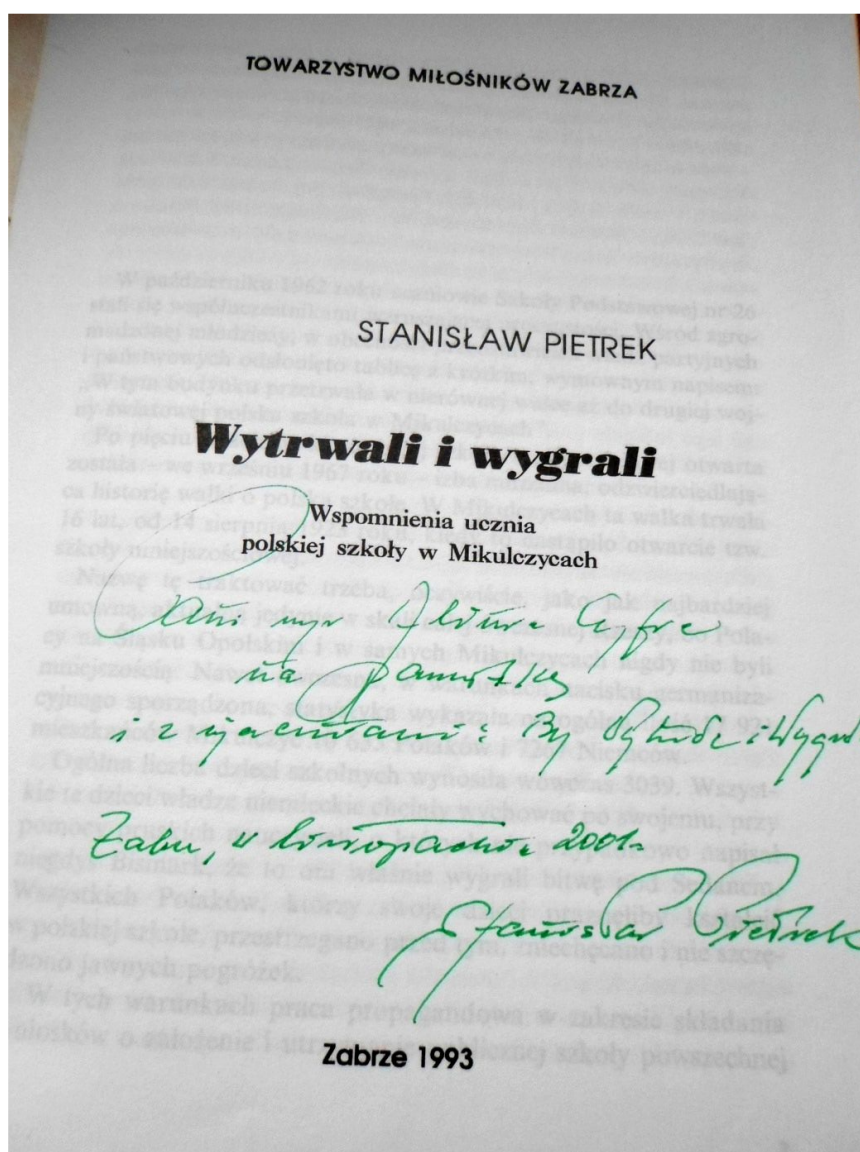

Zabrzańskie ślady powstań narodowościowych

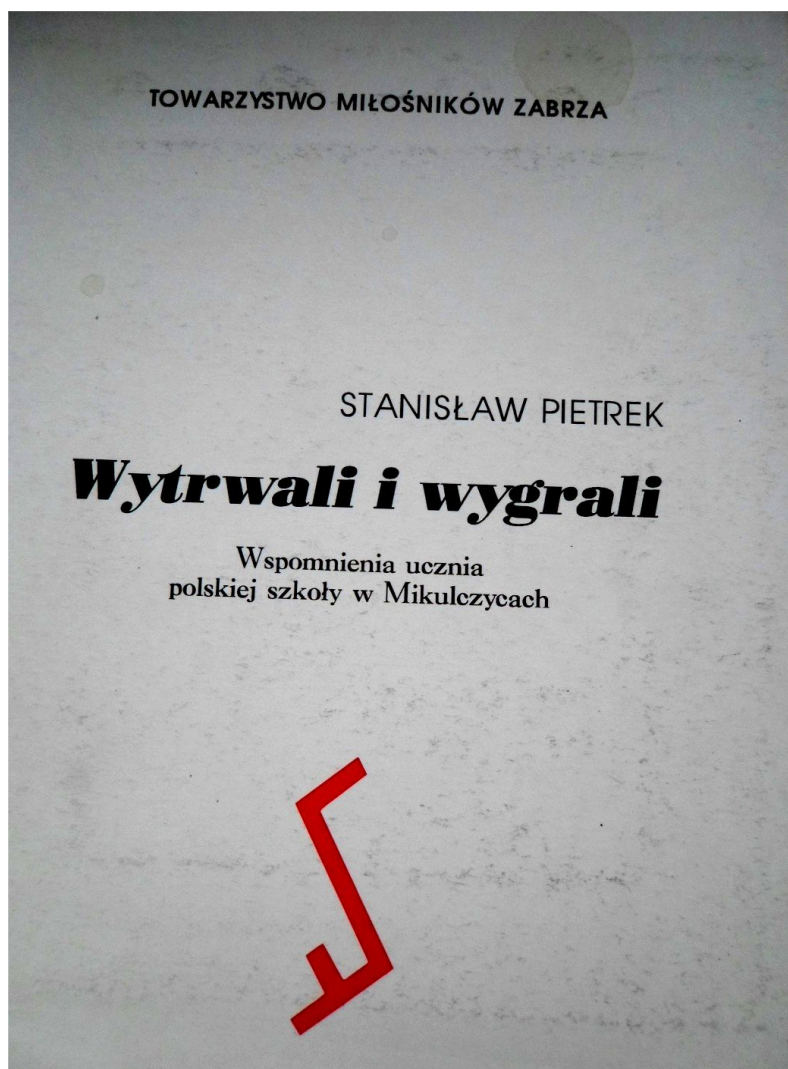
Część I. Szkoły mniejszościowe

Na terenie dzisiejszego Zabrze, wówczas ziem niemieckich, w **Mikulczycach i Zaborzu powstały polskie szkoły mniejszościowe dla dzieci polskich**. Do tych szkół, z okolicznych terenów, przychodziły dzieci na codzienną naukę w *języku domowym*, czyli polskim, bo tym językiem można było się posługiwać tylko w domu.

14 sierpnia 1923 roku w Mikulczycach otwarto taką szkołę. Mieściła się w niewielkich salkach na strychu istniejącej już od 10 lat szkoły niemieckiej. Wspomnienia o szkole i losie jej uczniów opublikował śp. Stanisław Pietrek w książce pt. „Wytrwali i wygrali” uczeń tej szkoły.

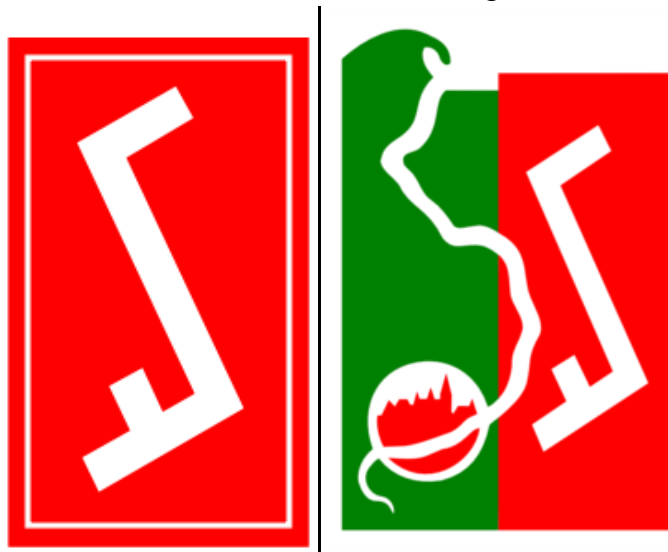
Tu strona tytułowa książki wraz z autografem autora i dedykacją dla mnie

tu okładka

We wrześniu 1962 r. Szkole Podstawowej nr 26 (wspomnianej przedwojennej szkole mniejszościowej) nadano imię **Rodła** .

Rodło – znak przedstawiający bieg rzeki Wisły wraz z zaznaczonym Krakowem jako kolebką kultury polskiej i symbolem trwania oraz ciągłości Państwa Polskiego, używany przez Związek Polaków w Niemczech od 3 grudnia 1932 do dzisiaj.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Rodło_\(symbol\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Rodło_(symbol))

Część II. Tablice pamiątkowe

Przedstawiam Wam imponującą kolekcję tablic, obelisków i miejsc poświęconych wydarzeniom i ludziom Powstań Śląskich, które odnajdziecie w różnych dzielnicach Zabrze.

Tablica pamiątkowa w hołdzie Pawłowi Dubielowi

Paweł Dubiel 6 XII 1902 r. – 11 XI 1980 r. Syn ziemi śląskiej, uczestnik powstań śląskich, więzień obozów koncentracyjnych, członek najwyższych władz SD, poseł na sejm PRL, prezydent miasta Zabrze 1945 – 1950. I Prezydentowi Miasta w 40-lecie wyzwolenia MGN, MKSD i Prezydent Miasta Zabrze 1985-03-19”.

Tablicę o tej treści można znaleźć na budynku przy ul. Powstańców Śląskich 5-7 w Zabrzu, I piętro Urzędu Miejskiego w Zabrzu. Została ona odsłonięta 19 marca 1985 roku, a ufundowana przez Prezydenta Miasta Zabrze.

Czytaj dalej, następna strona poniżej

„ Tablica upamiętniająca zdobycie szturmem budynku przy ul. Wolności 385

2 maja 1921 roku Kompania Zaborska wojsk Powstańczych pod dowództwem porucznika W. Czecha zdobyła szturmem budynek, zajęty przez policję niemiecką.

Tablica pamiątkowa w holdzie poległym synom miasta Zabrze w trzech Powstaniach Śląskich

Tablica została odsłonięta w 26. rocznicę II Powstania Śląskiego w 1947 roku.

„Za wolność Górnego Śląska polegli synowie miasta Zabrze w trzech Powstaniach Śląskich”.

Tablica jest spisem 39 nazwisk poległych bohaterów.

Lokalizacja obiektu: ul. Powstańców Śląskich 5-7 w Zabrzu, Urząd Miejski w Zabrzu II piętro.

Tablica pamiątkowa w holdzie Józefowi Nawratowi, adiutantowi batalionu szturmowego

Tablica została odsłonięta 1946 roku, a ufundowana przez grupę byłych weteranów Powstań Śląskich. W czasie walk w III Powstaniu Śląskim z dnia 2 na 3 maja 1921 roku przy zdobywaniu gmachu, w którym mieściła się kompania bojówkarzy niemieckich, poległ adiutant batalionu szturmowego Józef Nawrat.

Lokalizacja obiektu: ul. Wolności 215.

Tablica upamiętniająca działalność Powiatowego Komisariatu Plebiscytowego oraz Polskiej Rady Ludowej

„W tym gmachu mieściła się w latach 1918-1920 Polska Rada Ludowa, a w czasie 1920/21 Powiatowy Komisariat Plebiscytowy. Prezesem Rady Ludowej był dr Bronisław Hager. W czasie Powstań Śląskich mieściła się tu Powiatowa Komenda Wojsk Powstańczych pod dow. Płk Szędzielorza Fryderyka”.

Lokalizacja obiektu: ul. Powstańców Śląskich 2/róg Wolności.

Tablica upamiętniająca walki z policją niemiecką w 1921 roku

„W dniu 3-go maja 1921 r. toczyły się tu walki przeciw policji niemieckiej, w wyniku których I kompania szturmowa wojsk powst. pod dow. Por. Wierciocha Jana rozbroiła całą załogę policji niemieckiej”.

Pomnik Karola Miarki

Odsłonięcia pomnika „Karolowi Miarce 1824 – 1882 Społeczeństwo Zabrze” dokonał płk Jerzy Ziętek, ówczesny przewodniczący W.R.N. w Katowicach 2.X.1958 r.

Lokalizacja obiektu: ul. K. Miarki/róg ul. Powstańców Śląskich.

Pomnik Józefa Lompy

Odsłonięcia pomnika „Wielkiemu patriocie śląskiemu Józefowi Lompie społeczeństwo Biskupice” dokonał 1.12.1957 r. Jerzy Fusiecki, ówczesny działacz kulturalny.

Lokalizacja obiektu: Zabrze – Biskupice ul. Bytomska.

Płyta upamiętniająca osoby, które zginęły w walce o wyzwolenie narodowe i społeczne

„1919-1921 1939-1945 w walce o wyzwolenie narodowe i społeczne Ziemi Śląskiej zginęli...” Tablica upamiętniająca 10 osób zlokalizowana jest na rogu ul. Szymały i Sejmowej. Odsłonięta została w 1946 r. przez weteranów Powstań Śląskich.

Płyta powstańców śląskich na zbiorowej mogile

Mogiła znajduje się w Mikulczycach przy ul. Gogolińskiej (park im. G. Zapolskiej). Tablica na grobie głosi: „Za wolność i polskość Górnego Śląska polegli Synowie Gminy Mikulczyce w III Powstaniu Śląskim w roku 1921. Cześć ich pamięci”. Na tablicy wyryto nazwiska 34 osób, które zostały tam pochowane. Tablica powstała w 1925 r.

Pomnik nad zbiorową mogiłą

Pomnik znajduje się w Pawłowie przy ul. Rogoźnickiej. Został wykonany dla upamiętnienia poległych w Powstaniach Śląskich oraz pomordowanych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych w latach 1939-1945. Został ufundowany w 1955 r. przez społeczeństwo Pawłowa oraz koło ZBOWiD-u w Pawłowie.

Grób zbiorowy 6 powstańców ze płytą stalową

Mogiła znajduje się na terenie cmentarza parafialnego przy ul. St. Wyszyńskiego. Treść tablicy, odsłoniętej w 1946 r. przez koło byłego Związku Weteranów Powstań Śląskich w Rokitnicy, informuje, że „Za wolność i demokrację polegli Powstańcy Śląscy w 1919-1921. Cześć ich pamięci”.

Kwaterna Wojenna Poległych Powstańców Śląskich

Powstał w 1947 r. z inicjatywy Zarządu Powiatowego Byłych Powstańców Śląskich na cmentarzu parafii św. Andrzeja przy ul. Wolności 191. Napis na tablicy głosi: „Cześć i chwała bohaterom synom miasta Zabrze poległym za wolność i połączenie Śląska z Polską w Powstaniach Śląskich 1919, 1920, 1921)”. Upamiętniono w ten sposób 43 osoby.

Groby 5 powstańców śląskich

Znajdują się na terenie cmentarza parafialnego Bożego Ciała w Zabrzu – Kończycach przy ul. Paderewskiego

Obelisk z płytą pamiątkową upamiętniający powstańców śląskich

Zlokalizowany jest w Zabrzu – Kończycach przy ul. Paderewskiego. Napis na obelisku głosi: „Cześć poległym w Powstaniach Śląskich oraz pomordowanym w hitlerowskich obozach koncentracyjnych”. Obelisk został wzniesiony dla uczczenia pamięci poległych w Powstaniach Śląskich 1919 – 1921 w obronie Śląska w 1939 r. oraz zamordowanych bezpośrednio po wyzwoleniu w 1945 r.”.

Obelisk Powstańców Śląskich

Zlokalizowany jest przy ul. Końcowej (Śliwy)/róg ul. Wolności. Ma formę granitowego głazu z Krzyżem Powstańców Śląskich.

Grób Powstańców Śląskich

Zlokalizowany jest na terenie cmentarza par. św. Jana Chrzciciela przy ul. Bytomskiej 37. Tablica nagrobna głosi: „Polegli za tę co nie zginęła. Chwała Powstańcom Śląskim”. W mogile pochowano 6 powstańców.